Ч. 206. Львів, Пятниця, дня 12. (25.) вересня 1903. Річник VII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:

в Австриї:
на цілий рік . . . . 20 кор.
на пів року . . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . . 1·70 кор.

За границею:
на цілий рік . . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 16 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановнх псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. ул. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Промова д-ра Кербера.

Великого значіня для виясненя теперішної ситуациї є промова президента мінїстрів при отвореню теперішної сесиї державної ради. Тому хочемо подати єї бодай в скороченю:

Висока палато! Дня 25. червня с. р. правительство було примушене відрочити державну раду в наслїдок відмови конституцийної полагоди буджетової провізориї на другий піврік, та видати буджетову провізорию в дорозї §. 14. основних законів. Пригадуючи се, зазначую, що правительство мало намір відбути довгу сесию державної ради в цїли дефінїтивного полагодженя буджету на біжучий рік, як також задля управильненя економічних відносин з угорским королївством. В межичасї наступили важні випадки, які однак змусили правительство скликати теперішню сесию для нарад над одним одиноким предложенєм.

Як звісно, австрийска палата послів ухвалила предложенє правительства що-до підвисшеня континґенту рекрутів, але на Угорщинї вийшли такі трудности, що тамошне правительство цофнуло дотичне предложенє. Через те повстала нерівність в обох половинах держави. Надто національні жаданя в угорскім соймі загрозили єдности армії і нарушили права найвисшого вожда та через те вступили в права другої половини монархії.

Супроти сего рішило правительство дня 26. червня подати ся до димісиї. Підчас цїлого треваня пересиленя, безнастанно зі сторони уступаючих мінїстрів були підношені закони і надзвичайні тягарі, які поносить Австрия для удержаня спільної армії, значінє сеї армії для европейского мира і великодержавного становиска монархії, а з другої сторони зазначували рішучо, що кожде австрийске правительство мусить уживати впливу, який прислугує єму у всїх справах, що відносять ся до спільної армії, та що в противнім разї Австрия була би поставленою перед квестиєю, чи теперішне відношенє до Угорщини має дальше бути захованим. Тепер прийшла хвиля, в якій державна рада може знов виявити, що спроможна оцїнити вагу злуки всїх сторонництв, без ріжниці поглядів у животній для всїх справі, та небезпеку примушуваня правительства до частого уживаня §. 14. (Оплески і протести Чехів).

Наша просьба о димісию — говорив дальше бесїдник — не стала принята. Опираючись на висказанім Короною довірю, уважаємо нашим обовязком остати дальше при урядї, однак ми не шукали і не шукаємо борби. Без пристрасти хочемо також і дальше вести управу і приступити по мисли угодових законів до нарад над континґентом рекрута, які є допустимі, о скілько не змінять характеру і орґанїзму спільної армії. До них однак не належить зміна язика команди і службового (притакуваня). Тому сей язик мусить бути удержаний, доки буде тревати відношенє обох держав. Рішенє в тій квестиї вже наступило. Є волею найвисшого вожда, щоби армія австро-угорскої монархії остала так, як є, спільною і одноцїльною (оплески) і у всїх основах незрушеною (оплески).

Др. Кербер виказував дальше, чому правительство задля угорского пересиленя отягало ся зі скликанєм державної ради і задля чого тепер скликано єї. Понеже, як в горі виказано, бракувало угорского континґенту рекрута, треба було шукати, чим би єго заступити. Військовий закон становить виразно, що презенцийна служба кінчить ся з днем 31. грудня того року, в котрім кінчить ся обовязок служби. Сего придержує ся практика від 25 лїт в ріжних родах оружя, як артилєриї, кавалєриї, санїтетах, воєнній маринарцї і ріжних військових заведенях відповідно до потреби. При полках в окупованих краях і в полудневій Дальмациї служба до кінця року є правилом. Тож військовий заряд, не хотячи допустити до ослабленя презенцийного стану в виду загальної полїтичної ситуациї, бачив себе примушеним зробити ужиток з того прислугуючого єму права.

Суворість сего зарядженя старано ся злагодити через ріжні бенефициї. Однак тепер вже відпала конечність того зарядженя, коли одноцїльність і спільність армії є вже поріпшена. Вертають нормальні відносини, тож і заряджено всьо, щоби безпосередно по ухваленю палатою предложеного закона о континґентї рекрутів, звільнити вояків з третого року служби, так що кожда проволока в трактованю внесеного закона означує тілько продовженє службового обовязку служачих вояків.

Державна рада буде тепер радити тілько короткий час, бо сойми мають полагодити богато приготованих запомогових справ. За кілька тижнїв збере ся палата на ново і тодї буде могла віддати ся свому завданю. (Оплески).

Наші церковні владики.

Свого часу ми вказували в »Руслані« на односторонність сего висказу посланія, стоячи на становиску, що наше духовеньсто не лише в церкві, але і в публичнім житю повинно дати провід нашому народови, бо коли сего не вчинить, то на провідників накинуть ся єму радикали і социялїсти. Алеж також і з дальшого змісту самого посланія виходить противеньство до згаданого висказу, а надто цїлий ряд других посланій, виданих о. Митрополитом по вступленю на владичий престол виясняє безсумнїво, що повисших слів він ужив в цїлком иншім значіню, як би се поверховно можна вносити зі самого зіставленя слів, та в якім значіню приписує єму духовний автор з Ruthenische Revue.

Колиж автор покликав ся на тип сьвященика, який змалював Франко в »Паньских жартах«, то ми приведемо сей тип тут перед очи, щоби виказати, як Франко, радикал-індеферентист, представляє собі душпастирску працю, а не то Шептицкий, епископ »ультрамонтанин«.

Франковий тип сьвященика, не є голосним дїячем, анї високовченим, але »старий був, смирний піп, іще з тих давних, маловчених, у Луцку, чи в Холмі сьвячених«. Та мимо сего, принявшись за »просьвітне ремесло« він

»не довго думавши, давай
до себе дїтвору скликати!
Веде їх лїтом в поле, в гай,
зимою до своєї хати«.

І ся просьвітна праця видала хороші вислїди, хоть і сам учитель був вельми маловчений, як виходить зі слів оповідача:

»Чимало вчителїв стрічав я
в житю, чимало жив з людьми,
а про такого й не чував я,
щоб так з маленькими дїтьми
вмів обходитись, як покійний наш панотець«.

Але не тілько на молоде поколїнє ограничав Франковий піп свою уморальнюючу та просьвітну працю, він не спускав з очий також і дорослих:

»Де тілько траплять ся хрестини,
чи похорони, чи родини,
чи так в село де для гостини
попа запросять — за столом
усюди йде одна розмова:
»Пора вам, дїтоньки, з шинком
розстати ся! Побійтесь Бога!
горілка зводить вас з ума,
горівка то чортівска справка!
Себе жалїйте! йде зима,
а в хатї і чобіт нема,
а жид нассавсь уже як пявка!
Хоч на дїтий своїх глядїть:
голодні, голі, хорі, темні, —
що вийде з них? Тепер же сьвіт
на сьвітлї, не на тьмі стоїть.
Вже не досить ті скиби земні
перевертать, а треба вміти
з людьми по людськи гомонїти,
не дати скривдитись нїяк,
стоять за себе й за громаду!
А як же дасть собі зараду
невчений, темний, ще й піяк?«

Колиж пан-Шляхтич накинув ся на Франкового попа за єго дїяльність, то він відповів:

»Дарують пан, —
Я роблю не по своїй волї!
Те роблю, що духовний стан
Мінї велить« — а дальше:
»Я радоб кинув ті історії
Яб навіть був не починав,
Колиб виразний не дістав
На теє приказ з консисторії«.

а вкінци заявив панови рішучо:

»Я роблю те, що божа слава
мінї наказує. Яж стою
вже в гробі одною ногою,
мене не тикаєсь зовсїм
грізьба нїяка, нї обава —
сумлїнє в мене понад всїм!«

Та однак сей рішучий сьвященик коли люди підбадьорювані лїберальним комісарем, почали ворушити ся, в надії на скоре заведенє волї, почав представляти їм трудність і повільність всяких социяльних і державних реформ:

Цар-батько, в него три сини:
хлопи, військо і пани,
усї цареви рівно милї,
Бо всї, однако царевій славі
допомічні й державній силї.
Цар робить тож для них, що може,
та всего годї враз зробить.

Вам волю дати булоб гоже,
та хто там зна, пани би може
тоді схотіли бунт зробить...

А коли хлопи стали грозити панам, що їх зметуть з лиця землї, сказав Франковий піп:

»Ну, бачите, які ви діти,
як мало вмілиб ще цінити
ту волю, сли ще з ваших уст
такі погрози йдуть. Нї, милі,
ви не дуфайте своїй силї!
Бо криком, шумом — вірте любі! —
ви ворогів лиш своїх днесь
укріпите і попретесь
самі на стрічу власній згубі«.

На ті слова успокоїли ся люди, але рішили ся на бойкот горівки. Зараз, гуртом, всї хотїли іти складати присягу. Але розвага Франкового сьвященика здержала їх і від тої манїфестациї, представляючи, що

»Присяга діти, то не жарт...
Слюбуйте кождий сам собі
не пити в згоді і любві...
з усїми жити, кривди й шкоди
не памятать і не робить...
відтак перед Різдвом сьвятим,
хто чути ме відвагу й силу, —
відбуде сповідь, а за тим
присягу зложить Богу милу«.

Люди послухали свого пан-отця, але коли шляхтич з мести казав замкнути церкву на Новий рік, а людий гнати на панщину, они мало не поубивали паньских посїпак, добуваючи ся до дверий церкви. Тілько інтервенциї наспівшого сьвященика удало ся здержати їх від проливу крови, а з промови єго варто навести отсї слова перестороги і потїхи:

»Ми силї власти покорім ся,
в покорі, діти, покажім ся
ми достойнїйшими, нїж він...
хибаж не звісно вам, що з рана,
заким зоря зійде румяна,
найдужше все мороз смалить,
Та хоч застелить він віконце,
то се лиш знак, що швидко сонце
заблисне й землю отеплить«.

А коли таки всю громаду разом з попом пігнали в лїс на панщину і там він погиб на морозї, під тягаром тяжких бутюків, попращав своїх духових дїтий словами:

»Прощайте діти! і простїть єму, лишіте кару Богу! Коріть ся тьмі, допоки тьму Бог на погибелї дорогу не виведе!«

Чиж не ультрамонтанин сей Франко, зглядно єго піп, що каже прощати польскому шляхтичеви-зьвіреви, та корити ся тьмі?! Не ультрамонтанин, тілько християнин, бо видко, що Франко, мимо свого недовірства, твердше сидить в християньскій етицї, як автор з Ruthenische Revue і має більше зрозуміня для становиска руского попа, чим той для становиска руского епископа. А коли »голосний сьвященик« замітить, що се непрактичне в полїтицї, то треба би єго хиба відіслати до слів Христа, який сказав до Марти: пощо клопочеш ся буденними справами, слухай слова Божого, а всьо решта »придасть ся вам«. І чиж може бути иншим становиско епископа? Чи може він инакше відзивати ся до свого духовеньства, як в дусї Христових завітів? А коли ми, навіть мимо доброї волї і охоти, перті обставинами, не в силї звернути на тернисту стежку, то бодай пошануймо те слово вічної істини, ту проповідь ідеальної згоди, безграничної любови.

Але ще одну характеристичну черту надав Франко свому попови, яка повторяє ся кілька разів для наданя більшої ваги тій обставинї. Ото старенький піп дїлає і боронить ся тим, що він »слухає з консисториї розказів по курзориї«. Здає ся, що Франко хотїв висказати тим, що сьвященик в рамах свого званя цїлковито може виповнити обовязки просьвітителя і провідника народу. І справдї кождий набере такого пересьвідченя, хто лише уважно перечитає посланія митр. Шептицкого. Тільки не знати, чи і наші сьвященики вчитують ся в них і покликують ся так, як той Франковий піп. А ті посланія повинні бути для них, як Reglement для військового, що завсїгди, в тревалій оправі не лише стоїть у него на столї, але вандрує з ним в кишени на кождій вправі чи виправі, та стає єму порадником і дороговказом.

(Дальше буде).

Манїфест цїсаря до Мадярів.

Урядовий будапештеньский дневник оголошує на чільнім місци слїдуюче письмо цїсаря:

Любий ґрафе Куен Гедерварі! Моє батьківске серце переповнене глубоким смутком з причини пожалуваня гідних відносин, які в моїй дорогій Угорщинї вже від місяців доводять полїтичне житє до безплідности, яка загрожує навіть функціонованю адмінїстрацийної машини.

Коли в р. 1867. межи краями моєї угорскої корони, а з другої сторони межи коронними краями і королївствами, репрезентованими в державній радї, постановлено средства спільної оборони, як се виходить з праґматичної санкциї, § 11 артикула XII угоди постановив, що справи, які відносять ся до одноцїльного веденя управи і внутрішної орґанїзациї спільної армії, менї мають бути поручені.

Так само, як я завсїгди точно перестерігав, щоби зобовязаня, приняті на підставі тої ухвали, з кождого згляду були сповнені точно і сумлїнно, так само я рішений удержати на дальше прислугуючі менї права і ненарушені віддати моїм наслїдникам.

Коли угорский сойм ті мої права признав, мав на увазї удержанє великодержавного становиска монархії, а через те запевненє сили і безпечности власній вітчинї і власному народови. Власне тому я не міг згодити ся на зарядженя, які в послїдних своїх консеквенциях ведуть до ослабленя обох держав монархії і які могли би наразити одідичену по моїх предках спадщину на затрату.

Отже не міг я згодити ся на сповненє жадань, змагаючих до такого перетвореня випробуваних вже институций, яке не тілько не відповідає інтересам моєї дорогої Угорщини, але в своїх послїдних наслїдках могло би наразити інтереси країв моєї сьвятої корони.

З другої сторони не противлю ся здїйсненю таких заряджень, випливаючих з мого королївского уповажненя, що-до яких моє правительство в послїднім часї зложило в соймі заяву, а яке разом з точками, приреченими Вам з моєї сторони, творять границї, серед яких уважаю такі зарядженя допустимими.

Мій угорский нарід від часу заключеня угоди зробив величезні поступи. З вдоволенєм я глядїв на сей радісний розвій, бачучи в нїм новий доказ мудрости того твору, яке сотворило взаїмне довірє корони і народа. Так має бути, так має остати на будучність. Ласка Божого Провидїня хоронила до тепер наше конституцийне житє від кождого поважнїйшого стрясеня. Тілько тверезість і розвага народа, докладне розслїдженє всїх інтересів, входячих в гру, може нас також в будучности охоронити від всяких досьвідів.

Тож моїм королївским обовязком є, звернути увагу народа, що тепер я також точно придержую ся угоди. Я пересьвідчений, що дух, який сотворив сей твір, жиє і нинї в давній силї в ума народа. Покладаю довірє на Вашу умілість, що представите законодатному тїлови моєї, так близької мому серцю Угорщини, мої вітцївскі наміри, що найдете щасливе розвязанє такої небезпечної ситуациї для краю і монархії. В тім пересьвідченю я рішив ся повірити Вам поновно утворенє кабінету, про що Вас повідомлаю рівночасно в окремім письмі.

Відень 22. вересня 1903.

Франц Йосиф в. р.

З державної ради.

По пос. Плячеку промовляли за наглостию внесень пп. Малїк і Хоц, а відтак пос. Дершата заявив, що через проволїканє дискусиї стане неможливе вчаснїйше увільненє вояків, а нїмецко-людове сторонництво скидає з себе всяку відвічальність за се. Пос. Ельдерш (социялїст) твердить противо, що населенє не припише вини за задержанє вояків опозицийним партиям, але зробить відвічальним за се правительство. Пос. Абрагамович зложив декларацию галицкого сойму і в тім дусї заяву польского Ко-

---

Краєвий архів
актів ґродских і земских у Львові.

(Інформациї для наших істориків)

подав

Богдан Барвіньский.

(Дальше).

2. Індекси і реєстри.

До всїх книг краєвого архіву зладжено з кінцем XVIII ст. індекси. Та, на жаль, сї індекси зладжено лиш після осіб та місцевостий, а річевих індексів нема. Проте історик змушений шукати дуже часто за якоюсь справою, орієнтуючись головно після лїт, та після особи або місцевости, коли їх знає. Се дуже утрудняє архівальні студиї. Щоб сему хоч вчасти запобічи, уряд краєвого архіву ладить в хронольоґічнім порядку реєстри з облят, які містять ся в книгах. Такий реєстр подає дату й короткий зміст даної обляти; вибрано з них важнїйші і то дуже недбало, але всеж і те, що є, має для істориків велике значінє. До сего для орієнтациї доданий індекс. Друком видано реєстри з львівских актів (земских і ґродских) в X т. »Aktów gr. i z.«. Тут однак та хиба, що індекс знова лиш після осіб та місцевостий, а нема річевого. Крім сего зладжено до ужитку архівального такі реєстри до актів сяніцких (ґр. і зем.), до яких додано вже і річевий індекс, дальше до галицких актів (ґр. і зем.), ладить ся й до перемиских (хоч дуже помалу). Всї ті реєстри лежать на разї в рукописи (на »черпанім« папери), але на жаданє уряд архівальний видає єго сторонам до ужитку.

Я раджу з моєї сторони користати з тих реєстрів в сей спосіб, щоб їх переглядати, вибирати з них цїкавійші справи, але попри се заглядати й до властивих індексів. В сей спосіб можна до даної справи зібрати материял доволї докладно.

III. Читанє актів.

Що-до способу гляданя в актах, то належить звернутись все до урядників архівальних з просьбою о інформациї, як шукати. Вправдї до відповідних томів (акти оправлені в книги, які понумеровано, в фасцикулах зібрані акти ріжної величини) є відповідні індекси, але відсилачі в індексах зладжені так, що неознаємлений може їх хибно повиписувати, через що в даній книзї не найде потрібного документу. Рівнож звертаю увагу на те, що дати документів є переважно подавані після способу численя в середних віках (не після місяців і днів, а після сьвят). До сего треба уживати підручника Grotefend-a: »Handbuch der historischen Chronologie« (дістати можна в архіві) при помочи якого розвязуєсь дати середновічні на теперішний спосіб численя (після місяців і днів). Уряд архівальний і в тім приходить з помочию.

Акти писані в мові латиньскій, польскій і рускій. Письмо дуже часто нечитке, тож треба мати сяку таку підставу до єго відчитуваня (знаємість палеоґрафії), хоч з часом і без сего, вчитавшись в документи, можна набрати біглости. Звертаю увагу головно на скороченя (abreviatio) в документах (пр. gsus=generosus і т. д.), бо зле розвязанє скороченя може змінити цїлком сенс документу. До сего є також підручники, пр. Capelli-ого або Chassant-a, які розвязують ріжні скороченя (їх можна в архіві дістати). Коли хто не зможе відчитати якого слова або розвязати скороченя, дати і т. д., повинен все звертатись до урядників, які відзначають ся ввічливостию і радо поясняють те, о що їх запитуєсь. Що-до словарів, які улекшають читанє актів, то окрім згаданого висше словарця Новіцкого помічними можуть бути отсї словарі: Du Cange: »Glossarium mediae et infimae latinitatis« і Brinckmeier: »Glossarium diplomaticum« (є в архіві оба).

(Конець буде.

ла, що оно не буде голосувати за внесенєм пос. Пражка, бо бажає парляментарного усуненя звісного розпорядженя міністерства війни. Пос. Силєни промовляє на річ ческого університету на Моравах. Чехи не виступають против армії, але хотять усунути средство пресиї, яке правительство вчинило з сеї нагоди та не помагати правительству, коли оно в клопоті. Застерігає ся против сего, щоби під кличем одноцільної армії заводити ґерманізацию і прусофільство. Чехи заявляють живу симпатию Мадярам в їх змаганях до національних прав Пос. Фресль виголосив довшу промову по чески. По відчитаню цілого ряду внесень та інтерпеляций, перервано наради о год. 6 вечером. Слідуюче нині.

Новинки.

— **Календар**. В пятницю: руско-кат. Автонома рим.-кат. Клеофи. — В суботу: руско-кат. Корнилія сотн.; рим.-кат. Кипріяна.

— **Народна Лічниця у Львові**. Ві вторник пополудни відбуло ся сьвяточне отворенє і посьвяченє Народної Лічниці. Того дня рано відправив в церкві св. Юра о. крилош. Чапельский Службу Божу на інтенцию розвитку сеї інституциї. По богослуженю Надзираюча Рада товариства пішла до ЄЕ. Митрополита Шептицкого представити ся і просити о покровительство над товариством та о посьвяченє льокалю товариства. ЄЕ. Митрополит приняв Раду товариства дуже щиро, приняв покровительство і обіцяв, як до тепер, так і на будуче опікувати ся товариством. Опісля при інтервенциї адвоката і члена Ради д-ра Стефана Федака полагоджено формальности правні, на яких основах ЄЕ. Митрополит відступає безплатно реальність при ул. Скарги ч. 4. на ужиток товариства. Сей документ підписали Митрополит з одної сторони а з другої в імени Ради голова радник Глиджук, секретар о. Рудович і директор Лічниці др. Озаркевич. О 5. год. пополудни відбуло ся торжество посьвяченя льокалю, на котре явило ся много членів товариства, між иншими: посли Барвіньский і Олесницкий, архитект проф. Левиньский, котрий вибудував льокаль Лічниці, і много найвизначнійших львівских Русинів. Із запрошених гостий явили ся президент міста др. Малаховский, оба віцепрезиденти, Міхальский і Цюхціньский, і члени ради міскої Русини Павлишак і Макович, голова товариства лікарского проф. унів. др. Лукасевич, президент палати лікарскої др. Фестенбурґ, президент краєвої ради санітарної др. Опольский, оба санітарні інспектори намісництва д-ри Ляхович і Бережницкий, представителі Поліклініки загальної др. Скалковский і доцент др. Баронч. Акту посьвяченя довершив ЄЕ. Митрополит при співучасти оо. митратів Білецкого і Туркевича. По посьвяченю п. Глиджук, член кр. виділу, дякував ще раз ЄЕ. Митрополитови за сей щедрий дар (вартости понад 9.000 К) для народа, почім промовляв ще ЄЕ. Митрополит, др. Озаркевич і др. Малаховский. Опісля ЄЕ. Митрополит запросив всїх гостий на ґалевий обід, при якім виголошено ряд тоастів на розвій нової інституциї.

— **Філія „Сокола“ в Будзанові**. З Будзанова доносять: В неділю дня 20. с. м. відбули ся перші загальні збори філії львівслого товариства ґімнастичного »Сокіл« в читальни »Просьвіти« в Будзанові. При численній участи осіб так місцевих як і замісцевих, вибрано головою п. А. Сальвицкого, начальника суду, а заступником п. З. Гнатишина. По зборах відсьпівано „Марш Соколів“ і кілька инших пісний, по чім гості розійшли ся домів.

— **Іменованя**. Цісар іменував приватного доцента д-ра Александра Залєвского і професора рільничої школи в Дублянах Марияна Раціборского надзвичайними професорами ботаніки на львівскім університеті.

— **Памятник Ягайла в Городку а Русини**. В послідних роках Поляки засіяли міста рускої части Галичини памятниками Міцкевичів, Кілїньских, Собіских і ин., а Городок коло Львова виставив памятник королеви Ягайлови. Як ми недавно доносили, руске населенє Городка з недовірєм приняло сей памятник, а наслідок сего такий, що памятника стережуть від кількох місяців чотири поліциянти як день так ніч. Дня 29. с. м. має відбути ся єго відкритє, а городецка Польонія замовила собі вже »казанє« у звісного пралата Ґромніцкого з Бучача. Окрема депутация ходила просити о участь в відкритю памятника: намісника ґр. Потоцкого, кр. маршалка ґр. Баденього, арциб. Більчевского, арциб. Теодоровича і ЄЕ. Митрополита Шептицкого. Комунікат в польских часописях про сю »пельгжимку« депутациї каже між иншим ось що: »Депутация була також у о. Митрополита з запрошенєм, а се головно тому, аби не стрітити ся з замітом, що Русинів поминає ся, тим більше, що місцеві Русини (?) як також з околиці, с. є з тутешного повіта також причинили ся (?) датками на річ памятника і запрошено (!) їх на се торжество«. Дальше дізнаємо ся з сего комунікату, що ЄЕ. Митрополит відповів, що на 29. назначено іспит ординацийний, при якім він мусить бути, тому не може взяти участи при відкритю памятника.

— **Вписи до »Висшого Інститута музичного«** відбувають ся щоденно в комнатах »Львівского Бояна« (ринок ч. 10. І. пов.) від 5—6. попол., в неділї і рускі сьвята від 11—12. передпол.

— **Перепони при вписах**. Доносять нам, що декан правничого виділу львівского університету не приймає по руски виповнених родоводів, а крім того заквестіонував слова »україньско-руска народність«, твердячи, що такої народности нема, отже так виповнених родоводів не буде приймати. Пану деканови пригадаємо стару пословицю: »Швець знай своє шило, а в кравецтво не мішай ся!« Про назву нашої народности декан правничого виділу рішати не буде!

— **Забавовий кружок друкарів** устроює в неділю дня 27. с. м. в салї »Зьвізди« при улиці Францїшканьскій у Львові аматорске представленє і концерт з богатою проґрамою. Початок о 7. год. вечером. Дохід призначений на будову власного дому.

— **На стипендиї** для учеників і учениць учительских семинарий з фондів краєвого й державного, призначені на 1903/4 рік шкільний, розділила кр. рада шк. ось-як: Для мужеских семинарий: у Львові, в Кракові і в Тарнові по 25.000 К; в Самборі і Тернополи по 26.000 К; в Станиславові і Ряшеві по 24.000 К; в Сокали 21.000 К; в Заліщиках 19.000 К; в Коросні 15.000 а в Старім Санчи 2.500 К. Для женьских семинарий: у Львові і Кракові по 10.600 а в Перемишли 10.800 К. Загалом розділено 265.000 К, з того 200.000 К з краєвого а 65.000 К з державного фонду.

— **Буковиньскі народні учителі** зібрали ся дня 20 с. м. в Чернівцях на нараду в справі поліпшеня своєї долї. Всїх учасників було до 500, а між ними явили ся посли: др. Стоцкий, Ник. Василько, Пігуляк, др. Штравхер і др. Лупу. Посол Аврель Ончул звинив свою неприсутність тим, що на ту саму днину зарядив ще давнїйше віче, котре ненаручно було єму відкликувати. Предсїдатель Ісакевич привитав сердечно зібраних, відчитав привітне письмо від президента Гогенльогого і уділив слово референтови Дубеньскому, котрий в довшій промові представив лихе материяльне положенє учительства і в ярких словах змалював шкідливість з причини недостачі дисциплїнарного закона, та вніс відповідні резолюциї. Над сими справами, с. є підвисшенєм платнї до 4 найнизших ранґ урядників державних, і над заведенєм дисциплїнарного закона отворила ся дискусия, в котрій промовляло много бесїдників, — між иншими Абажер, Кісанович, др. Хомет, Кіппер, посол др. Лупу, посол Штравхер і инші. По ухваленю резолюциї поставленої учит. Кіпером, котра висказала довірє і подяку послам вільнодумного клюбу, замкнув предсїдатель збори, дякуючи за численну участь в нарадах, многолїтствієм в честь цїсаря.

— **Крадені річи**. Дня 24. серпня с. р. дібрали ся невислїджені доси виновники до церкви в Підгірцях і украли дві срібні позолочувані чаші, позолочуваний хрест і три ложочки. Всякі гляданя виновників заряджені сейчас жандармериєю остали без успіху. Аж онодї зголосив ся в поліциї портиєр з двірця Підзамче і предложив дві чаші і хрест, котрі якийсь незнакомий мущина дав єму перед трема тижнями до перехованя. Як показало ся, ті річи походять з крадежи в підгорецкій церкві. Рівночасно віддано в поліциї чашу, котру якась женщина сїльска дала захристиянови костела оо. Єзуїтів. Звідки та чаша походить, не можна було доси дійти.

— **Огнї**. В Дикові старім коли Тїшанова згоріли онодї 3 господарства вартости до 12.000 К. — В Гаях коло Винник згоріло дня 15. с. м. 12 селяньских загород. Шкода виносить 14.500 К. — В Заздрости, теребовельского повіта, знищив огонь 5 домів зі всїма господарскими будинками. — Б Грушці коло Товмача згоріло 19 господарств, вартости 44.720 К. — В Поточисках, городеньского повіта, згоріло онодї 28 господарских загород, вартости 37.300 К. — В Глинянах знищив огонь дня 16. с. м. 38 домів зі всїма господарскими будинками. Шкода виносить понад 86.000 К.

— **Елементарні нещастя**. Перед десяти днями лютив ся в Анґлії оркан, якого від давна там не памятають. В льондоньских парках майже нїодно дерево не має цїлих галузий, а на провінциї великаньскі дерева виривав оркан з корінєм і часто кидав на зелїзничий шлях. Поспішний поїзд, що ішов з Льондона до Брайтон, наїхав на пень дерева, а в Уелсї поїзд вїхав на галузє дерева, киненого короною напротив машини. В морских купелях оркан поробив величезні спустошеня, розкидаючи всї будинки купелеві. Полученє телеґрафічне поміж Анґлією а Франциєю було один день перерване. — У Франциї лютила ся також в тім часї буря. В Бульон сір Мер оркан наробив величезної шкоди. Пять кораблїв буря викинула на берег і при тім погибло 4 моряків. З Діп, Шерґурґа і Фекам надійшли також донесеня про нечувану бурю. Бельґію так само навістив оркан. В Брукселі опустїли улиці на якийсь час, бо у воздусї прямо лїтали вивіски, цегли і віконниці. Буря посунула ся на північ аж до Штокгольму в Швециї, а на схід аж до Чех. У Франкфуртї над Меном буря звалила звиж 100 дерев, а в Баварії навістила значні простори. В Чехії, в околици Хебу наробив оркан великої шкоди і дійшов аж до Карльсбаду, де зробив купелевим гостям прикру несподїванку. О годинї $1^1/_2$ пополудни зломив оркан звісний карльсбадским гостям бук, званий Stahlsche Buche. В Піркенгаммер зірвала буря в однїй гостинници веранду, а в Мариєнбадї зірвала дахи в готелю „Вормс“, з одного дому і з центральної стациї електричної. — Про так сильні бурі доносять також в Венециї, Тиролю, Каринтиї і Країни. Всюди там віяв страшний „шірокко“, снїги в Альпах нагло стопили ся і повиливали ріки Аниза, Мура і Драва. Повени наробили величезні шкоди.

— **Жебрацка аґенция**. „Пролетарі, єднаймо ся! — сказали собі анґлїйскі жебраки і заснували свою аґенцию, щось нїби бюро посередництва працї, тільки — у відворотнім значіню. Така аґенция буде продавати їм за невелику цїну спис милосерних осіб, від яких можна дечого надїяти ся, буде редаґувати просьби о запомогу і т. пн. Видно, що кождий стан хоче нинї поліпшити свою долю.

— **Бальоном через океан**. Три францускі учені, ґеоґраф Реклї, доцент Сорбони Берне і воздухоплавець Капаса мають на весну 1904 р. пустити ся бальоном в подорож через Атлянтийский океан. Лодь, в якій будуть сидїти сї відважні воздухоплавцї, буде так уряджена, що в данім случаю можна буде нею плисти на мори.

— **Мурин**. Кров мурина закажує ся дуже рідко, хочби операциї доконувано при найгірших услівях, бакцилї поселюють ся в єго ранах дуже нерадо, всї рани гоять ся незвичайно легко і скоро. Мурин дістане кулькою в чоло, а чоло цїлїське, куля переходить попід скіру і задержує ся коло уха. Мурин навіть неприголомшений, обтирає кров з очий і мовить спокійно: Ех, віддав би я єму, коби так кров не заступала менї виду...

— **З зелїзниць**. Дня 12 вересня с. р. отворено в окрузї ц. к. Дирекциї зелїзниць в Триєстї вузкоторову зелїзницю Сїнь-Споля то зі стациями Сїнь і Фраґлїця-Сальона для загального руху і перестанками Діцмо, Дуґополє і Кліса для руху особового, пакункового і для обмеженого руху товарів в цїловозових наборах. Материялів вибухових не вільно перевозити. Білєти на перестанкак видають сторожники, а належитість за пакунки оплачує ся в стациї відбору.

— **Подяка**. Вп. Пан Іван ґр. Шептицкий з Прилбич зложив на мої руки на внутрішнє окрашенє церкви в Янові к. Львова квоту 100 К, за котору то жертву щедрому жертводателеви іменем комітету церковного складаю щиру подяку. — *Дмоховский.*

— **Дрібні вісти**. В Криници застрілив ся вчера секретар намісництва Витовт Лясота. Причиною сего кроку мала бути довга, невилїчима недуга. — Вінчанє п. Івана Ковальского, укінченого богослова, з п. Софією Пацлавскою відбуде ся дня 25. с. м. в парохіяльній церкві в Бережанах о 7. год. вечером.

Памятаймо на Товариство запомоги церков імени св. Петра у св. Юра у Львові і вступаймо громадно в єго члени. — Членьска вкладка виносить: 1 К від особи а 5 К від церкви, громади, брацтва, товариства і т. п. річно і 1 К вписового одноразово.

Посмертні † оповістки.

— **О. Іван Стрільбицкий**, парох в Підгородю коло Рогатина, упокоїв ся дня 20. с. м. в 77. р. житя а в 55. р. сьвященьства. В. є. п.!

— **Василь Семанюк**, господар в Кобаках, косівского повіта, син Юрия а брат знаного письменника Івана, автора »Карбів«, упокоїв ся в 16. роцї житя, заосмотрений св. Тайнами, по короткій а тяжкій недузї дня 16. вересня. Покійник визначав ся правостию характеру і патріотизмом. Люта смерть скосила єго серед невсипущої працї в рядах сьвідомих громадян і вирвала єго рано опечаленій родинї. В. є. п.!

Телеґрами

з дня 24. вересня.

Відень. Нинїшне засїданє палати послів почало ся о год. $11^1/_4$. Перший забрав слово пос. Плячек для умотивованя свого наглого внесеня в справі задержаня вояків на 4. рік служби. Опісля на внесенє пос. Пальфи заряджено 5-годинну перерву.

Відень. Приїзд царя Миколи до Відня назначений на день 30. вересня о $10^1/_2$ год. рано. Цар приїде двірским поїздом на дворець західної зелїзниці і звідтам поїде до Шенбруна, де буде на ґалевім снїданю у цїсаря. О 2. год. пополудни оба монархи поїдуть на лови до Мірцштеґ. Дня 3. жовтня відїде цар до Дармштаду.

Білгород. Кабінетова рада під проводом короля ухвалила скликати скупштину на день 28, с. м., почім правительство подало ся до димісиї, яку король приняв.

Софія. Турецкий комісар повідомив устно болгарске правительство, що Порта хоче переспрявляти з Болгариєю в справі полагодженя македоньского питаня. Болгарске правительство заявило, що приступить до пересправ тодї, коли Порта письменно зверне ся до него в тій справі.

Царгород. З вілаєтів монастирского, солуньского і скоплїйского доносять, що там прийшло в остатних днях до кровавих битв межи Турками а Македонцями, в яких полягло значне число сих послїдних.

Льондон. »Ст. Жемс Ґазетте« доносить, що канцлєром скарбу іменований Австен Чемберлєн, мінїстром для кольонїй льорд Сельбурн, мінїстром війни Арнольд Форстер, а Бродрік державним секретарем для Індий.

Надіслане.

ФІЗИКАЛЬНО-ДИЄТЕТИЧНА

ЛЇЧНИЦЯ

д-ра Тарнавского

в Косові (за Коломиєю), **ст. зел. Заболотів**

отворена до кінця жовтня.

66 (9-10)

Здібних аґентів за високою провізиєю і диєтами глядає першорядне Товариство, яке провадить інтереси (гуртовні товари) **в цїлій Австро-Угорщинї.**

Оферти вносити на адресу: **Budapest.** Hauptpost. **Postfach Nr. 21.** 64(10—10)

— **Краєва Рада шкільна** апробувала слїдуючі видання Руского Тов-а педаґоґічного на нагороди пильности і до бібліотек шкіл народних:

	(брошуров.)	(оправл.)
Оповіданя для дїтий	40 сот.	54 сот.
Оповіданя Катренка	40 „	54 „
Оповіданя Коцюбиньского	40 „	54 „
Переклади Кримского	40 „	54 „
Дитячі оповіданя, Мамин Сибіряка	30 „	54 „
Байки Пушкина	30 „	
Оповіданє Марка Вовчка ч. I.	30 „	44 „
Марта Борецка	40 „	60 „
На прічках	30 „	44 „
Народні думи, д-ра Пачовского	40 „	60 „
Казки, ґр. А. Толстоя	40 „	54 „
Поеми, О. Кониського	30 „	44 „
Покарана лож, комедийка	20 „	34 „
Малий сьпіваник	20 „	
Серед цьвітів, комедия в 2 діях	16 „	30 „
Лис Микита, Ґете-Франко	1 К	1 К 30 „
Перша китичка, Ярошиньскої	20 сот.	
Друга китичка, Ярошиньскої	20 „	
обі разом		54 сот.
Андерсен, Казки IV і V ч.	50 „	
5 частий разом опр.		2 К 90 „
Для шкіл видїлових апробовано:		
Дивні пригоди комаха, Санґвіна	48 сот.	75 сот
Інститутка, М. Вовчка	40 „	60 „
Шекспір в повістках	30 „	60 „

Зарваницю поему **Василя Щурата** можна з замовляти лише в Ставропигійскій книгарни у Львові, ул. Руска ч. 3. Цїна з почтовою оплатою 25 сот.

Найновійший твір

Л. Лопатиньского

„ПАРАЦЯ"

комедия в 3 актах зі сьпівами

(з побуту лїтників)

відзначує ся невичерпаним йовіяльним гумором і жвавим диялоґом. Ся комедия збогачує знатно ґалєрию типів у наших народних штуках так з кругів селян, як і міщухів. Сьмішність ситуаций і характерів розміщена рівномірно між мужиків і панів, і тому ся комедия надає ся надзвичайно до вистав по читальнях, бо селянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедиї упослїдженим недотепою, але противно має нагоду посьміяти ся трохи і з містових лїтників. Попри те все сей твір носить на собі знамя етичної і патріотичної сьвідомости.

Цїна 2 кор.

Набути можна у накладчика **С. Ґорука** у Львові, пл. Домбровского ч. 1, і в книгарнях.

Всїлякі

КУПОНИ

і

вильосовані

цїнні папері

виплачує без потрученя провізиї або коштів

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного.

Товариство взаїмного кредиту

„Днїстер"

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові

ПОЗИЧКИ удїляє своїм членам на $5^1/_2$% і 1% додатку на кошти адмінїстрациї, за предложенєм документів виказуючих достаточну гіпотеку.

СПЛАТУ позичок розкладає догідно на рати до 10 лїт. **Сума позичок** інтабульованих і за порукою: 1,239.243 корон.

Членом може бути тільки обезпечений тревало в »Днїстрі« від огню.

Удїл членьский виносить 50 К, вписове 2 К. **Число членів:** 2.391 в 2.501 удїлами на 125.050 К.

Вкладки щадничі приймає »Днїстер« і опроцентовує по 4% від ста. **Сума вкладок** на 1.256 книжочках 1,103.333 корон.

Чистий зиск розділяє ся частию на дивіденду для членів, частию на публичні добродїйні цїли: на церкви, бурси, захоронки, школи і т. д. На ті цїли роздано дотепер з Товариства кредитового 10.840 корон.

ІНФОРМАЦИЙ в справах позичок удїляє Дирекция і аґенти.

31/12 1902. **ДИРЕКЦИЯ.**

Читайте! Читайте!

Повне виданє Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство „Просьвіти" бажаючи, щоби в кождій руській хатї находили ся Твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевший збірник сих творів п. з. **„ПОЕЗИЇ Т. ШЕВЧЕНКА"**. Книжка, оправлена в полотно з золоченими витисками, може бути найгарнїйшою окрасою руських хат. Папір велїновий, формат на взір европейських клясиків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опусту. Висилає ся тілько за надісланєм **2 кор. 30 сот.** на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ »ПРОСЬВІТИ« у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10.).

Розклад поїздів зелїзничих обовязуючий від І-го мая 1903.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд посп.	Поїзд особ.	приходить о годинї	до Львова
		6·10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня
		6·20	з Чернівцїв (Галацу), Чорткова, Делятина
		6·50	з Брухович, щод. від 15. мая до 13. вер. вк.
		7·35	з Самбора (по отвореню зел. Львів-Самбір)
		7·40	з Янова
		7·35	з Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче
		7·55	„ „ на дв. головний
		7·45	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
8·10			з Станиславова (від 1. мая до 30 вер. вкл.)
		8·15	з Сокаля, Рави рускої
1.30		8·55	з Кракова, Відня, Праги, Берлина
		10·25	з Ряшова, Любачева
		11·15	з Станиславова (Кересмезе, Потутор)
		1·10	з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава
		1·25	з Янова
2·15			з Підволочиск, Копичинцїв на дв Підз.
2 30			„ „ на дв. голов.
		3·14	з Брухович (15. мая до 13 вер. в нед. і сьв.
		4·35	з Стрия, Самбора, Сколього (1/5 – 30/9)
		5·06	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.
		5·30	„ „ „ на дв. голов.
1·40		5·40	з Чернівцїв, Іцкан
		5·50	з Кракова, Відня, Праги, Берлина
		5·55	з Белзця, Сокаля, Любачева
Ніч			
		8·04	з Брухович (17 мая до 15. вер. в нед. і сьв.)
		8·25	з Брухович (15. мая до 15 вер. в нед. і сьв.)
		9·12	з Брухович (від 1. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)
12·20		9 20	з Чернівцїв, Букарешту
		9·25	з Янова (від 1. мая до 30. вер. в нед. і сьв.)
8·40 2·31		9·50	з Кракова, Відня, Берлина) Ясла, Риманова
		10·00	з Самбора, Сянока (по отвор шляху Львів-Самбір)
		10·07	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)
		10·02	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.
		10·20	„ „ „ на дв. голов.
		10·40	з Лавочного (Пешту), Хирова, Калуша
		3·09	з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче
		3·30	„ на дворець головний

Поїзд посп.	Поїзд особ.	відходить о годинї	зі Львова
		6·22	до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потутор
1 50		6·30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
2·04		6·43	„ „ „ дв. Підзамче
		6·45	до Лавочного (Пешту) Борислава, Дрогобича
8 25 2·50		8·35	до Кракова (Відня, Праги), Берлина
		9·05	до Лавочного, Хирова, Калуша
		9·15	до Янова
		9·25	до Самбора, Хирова (по отвор. шляху)
		9·40	до Белзця, Сокаля, Любачова
2·40		10·35	до Чернівцїв, Потутор, Делятина
		10·57	до Тернополя, Потутор, дв. Підз.
		10·40	„ „ дв. гол.
		1·14	до Янова від 17. мая до 13. вер в нед. і сьв
		1·55	до Пустомит 1. черв. до 13. вер. в нед. і сьв.
		2·10	до Брухович від 17 мая до 13. вересня в недїлї і сьвята
		3·05	до Стрия. Сколього від 1. мая до 30. вер.
		3·15	до Янова щоденно від 1. мая до 30. вер.
		3·25	до Ряшева, Любачева
		3·30	до Брухович щод. від 1. мая до 15. вер.
		3·40	до Самбора, Хирова (по отвор. шляху)
Ніч			
		6·05	до Станиславова, Жидачева
12·45		6·15	до Кракова Відня, Берлина, Варшави)
		6·20	до Янова від 17. мая до 13. вер. буден. дни а від 1/5 до 16/5 і від 4/9 до 30/4 1904. щоденно
		6·40	до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
		7·10	до Сокаля і Рави рускої
		7·20	до Перемишля від 1. мая до 31. жовтня
		8·14	до Брухович (17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)
		9·00	до Підволочиск, Бродів гол. дворець
		9·20	„ „ дв. Підзамче
		9·55	до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.
2·51		10·42	до Іцкан, Чорткова
		10·55	до Кракова, Відня, Варшави, Праги
		11.00	до Підволочиск, Бродів дв. головний
		11·24	„ „ дв. Підзамче
		4·10	до Кракова, Відня, Праги, Самбора
		5·50	до Брухович від 17. мая до 13. вер. щод.

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6. години вечером до 5. години 59 мінут рано.

Час середно европейский ріжнить ся від часу львівского о 36 мінут. а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12, год. 36 мін. часу львівского. — Бюро інформацийне ц. к. зелїзниць державних (ул. Красїцких ч. 5.) удїляє пояснень в справах зелїзничих, продає білети всякого рода і розклади їзди.

Видає і відповідає за редакцию **Лев Лопатиньский.** З друкарнї В. А. Шийковского.